

Za gospodarje

Maribor, dne 7. julija 1937.

Želje in nasveti vinogradnikov

(Dopis iz Haloz)

Z veseljem in zadovoljstvom pozdravljamo vest o novoizvoljenem odboru »Vinarskega društva« v Mariboru, pod čigar okrilje spadajo vinarske podružnice. Veliko zaupanje stavimo sedaj na novi odbor društva, da natančno prouči naše žalostne haloške vinogradniške razmere ter nam po možnosti pomaga. Zato si dovolimo javnosti sporočiti te naše želje in nasvete:

1. Naj se že sedaj začne močna propaganda, kar se tiče vinskih cen, katere se naj določijo po zmerni višini, ker sedanje vinske cene nikakor ne odgovarjajo pridelovalnim stroškom in današnjim razmeram.

2. Naj se odpravi mešetarenje in barantanje z vinom in naj se odpravijo prekupčevalci z vinom. Čim manj bo vmesnih činteljev med pridelovalcem in potrošnikom, tem boljše bo za oba. Naj se organizira zadružna prodaja vina.

3. Naj se banaško vino in dalmatinec v našo banovino uvažata le v toliki meri, kolikor našega vina nakupijo Banačani in Dalmatinci, ali pa samo tedaj, kadar ni naših vin več na razpolago.

4. Naj se ponarejanje vina in pančanje popolnoma prepove in tozadevni prestopki občutno kaznujejo.

5. Naj se prepove po drogerijah in drugod prodaja v ta namen vinski sok (Weingeist), ker smo prepričani, da se tega veliko proda po drogerijah, česar se radi gostilničarji poslužujejo.

6. Naj se uvede kontrola pri gostilničarjih, da res prodajajo svojim gostom naravno vino, kakršnega so nakupili od vinogradnikov. Ugotoviti bi se moralo, s kolikimi procenti alkohola je vino kupil in kakšno vsebino alkohola ima vino v njegovih kleti.

7. Naj bi vinogradniki, ki živijo edinole od vinskega pridelka, kakor poljedelec od žita, smeli točiti vino prosto v vsaki količini. Le tako bodo zmogli vse svoje datjave ter si tudi mogli nakupiti prepotre-

ben živež, ki ga haloški revni vinogradnik ne pridela doma za sebe in družino.

8. Naj se odplačila dolgov in obresti pri Priv. agrarni banki preložijo do konca leta, ker sedaj itak tega ne moremo pod nobenim pogojem.

9. Naj se davčni kataster uredi tako, da se od neplodne zemlje ne pobira davek, kateri še obstoja pri večjih vinogradnikih, čeravno se je to že naznanilo oblastvu.

10. Naj se dovoli podpora od vlade in banovine najrevnejšim vinogradnikom, kateri ne morejo dalje preživljati ne sebe in ne družine.

Naša želja in prošnja je, naj bi se te naše želje in naši nasveti upoštevali. To bo v prid našemu ljudstvu in naši domovini.

Ljudski pravnik

Nujno popravilo hiše — vložen denar.
F. K. na S. V. Vaša hiša je nujno potrebna popravila. Imate vložen denar, pa Vam ga hranilnica ne izplača. Odgovor na Vaše vprašanje, kaj Vam je storiti, najdete v zadnji številki »Ljudskega pravnika«.

Prevžitkar brezplačno odstopil svet za cesto. M. P. na Zg. R. Vaš oče, ki je le prevžitkar, je ob priliki, ko so se pobirali podpisi za brezplačen odstop sveta za novo banovinsko cesto, dal zadevni podpis. Vprašate, ali ste Vi nanj vezani. — Ako ste zemljiškoknjižna lastnica posestva Vi, tedaj Vas gori omenjena obljava Vašega očeta ne veže, ako jo je dal po vpisu Vaše lastnine v zemljiško knjigo. Čeprav bi si bil pridržal oče gospodarstvo do svoje smrti, po našem mnenju brezplačen odstop sveta ne spada k rednemu gospodarstvu.

Hoja po njivi namesto po stezi. K. T. Kupili ste parcelo, ki je travnik in črez katero vodi javna vozna pot, razen tega pa so doslej ljudje hodili kar vprek po njej. Vi ste poleg vozne poti napravili stezo, ostali del parcele pa ste izorali za njivo. Pritožujete se, da nekateri iz nagajivosti

še vedno hodijo kar po njivi in vprašate, ali lahko s tožbo nastopite proti njim, ev. ali tudi stezo lahko zabranite, ko že imajo itak dovolj široko vozno pot. — O služnosti velja splošno načelo, da se morajo utesnjevati, kolikor to dopušča njihova narava in namen ustanovitve. Potemtakem po našem mnenju za tuje ljudi povsem zadošča steza, ki ste jo napravili ob vozni poti, in jim nikakor ni treba hoditi črez njivo. Ako je vozna cesta dovolj široka in jo tudi pešci lahko uporabljajo, po našem mnenju niti posebne steze ni za pešce treba. Kak predpis glede širine javne poti ne obstoja. V splošnem velja, da mora ustrezati rednemu krajevnemu prometu. Zoper dotičnike, ki hodijo črez njivo ter Vam delajo škodo, morate nastopiti s tako zvano negatorijsko tožbo, s katero jih tožite na priznanje, da jim ne pritiče pravica, hoditi poljubno po Vaši njivi.

Plačilo nadurnega dela akordantom. J. V. v R. S. Vprašate, ali je delodajalec dolžan tudi akordantom plačevati za nadurno delo 50% povišek in kam se morate pritožiti, ako Vam poviška noče izplačati. — Določba zakona o zaščiti delavcev, ki določa, da je treba prekočasno delo plačati s 50% poviškom, velja tudi za akordante, odnosno za akordno plačo. Preračunati je treba v to svrhu akordno plačo na časovno. Pri akordantih se šteje za normalno plačo ene ure 48., 54. ali 60. del povprečnega tedenskega zasluzka. Ako velja za Vaš obrat kot redno osemurno delo, tedaj velja za Vašo normalno plačo 48. del povprečnega tedenskega zasluzka. Za nadure Vam torej pritiče 50% povišek od na omenjeni način izračunane normalne plače. — Ako Vam delodajalec poviška zlepa ne plača, ga morate pač tožiti pred rednim sodiščem.

Plačilo odvetnika in pravica revnih. P. J. v K. Vprašate, ali ste dolžni plačati svojega odvetnika, ako imate pravico do ubožnega spridevala. — Ako ste si odvetnika sami najeli, ga boste morali sami plačati, čeprav Vam pritiče pravica revnih — seve, ako imate rubljivo imovino. Ako pa Vam v prāvдах, kjer je predpisano zastopstvo po odvetniku, sodišče postavi odvetnika kot zastopnika revnih, Vam mora odvetnik vse opraviti brezplačno, odnosno brez plačila kakega predujma.

Prevzem dolga. Isti. Vprašanje, ali je zaščiten tudi prevzemnik dolga, ki dolga ni

prevzel vsled dedovanja ali z izročilno pogodbo, še ni rešeno.

Obsodba od okrajnega načelstva. Isti. Ako Vas je okrajno načelstvo obsodilo in imate priče, da dejanski stan ni bil tak, kot ga je načelstvo vzelo za podlago svoje obsodbe, napravite pritožbo, ako še niste roka zamudili.

Pomoč staršev zadolženi hčeri in zetu. R. J. v Č. Pred poroko so Vas nevestini starši pregovorili, da ste pustili svojo službo in se preselili na njihovo posestvo, katero so Vam obljubili, Vi pa bi naj na posestvu delali. Ravirate, da je tast postal alkoholist in da tako ravna, da Vi ne morete več ostati na posestvu. Kupili ste si hišo, pri tem pa zabredli v dolgove in vprašate, ali so starši Vaše žene obvezani, vama pomagati. — Dokler Vaš tast živi in poseduje posestvo, je še vedno podana možnost, da izpolni svojo obljubo ter Vam prepusti posestvo. Ako bi slednje prodal, tedaj bi se šele dognalo, da obljube ne bo izpolnil ter bi zamogli Vi tožiti na plačilo Vašega dela, ki ste ga opravljali na posestvu. V ostalem je le hčerka opravičena od staršev zahtevati primerno doto v nepravnem postopku. Sodišče v takih slučajih odmeri polovico nujnega deleža, kar bi znašalo v Vašem primeru, ko ima Vaša žena sestro, osmino vrednosti posestva. Kakih drugih zakonitih obvez pa starši v Vašem primeru napram vama nimajo. Le ako bi Vaša žena niti nujnega vzdrževanja ne imela, bi morali starši za njo skrbeti.

Dolg pri trgovcu in znižanje. A. R. — Vprašate, ali se Vaš dolg, ki ga imate pri trgovcu na blagu od leta 1930, res nič ne zniža. — Po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov ste dolžni Vaš dolg plačati v 12 obrokih, a brez obresti.

Prodaja dela zemljišča inozemcu. A. R. Določba, da mora posebna komisija odobriti prenos nepremičnin na inozemca, velja le glede nepremičnin, ki se nahajajo 50 km od meje in bližje. V kolikor niste izvedli odpisa v zemljiški knjigi, ker vknjižena posojilnica ne dovoli bremenprostega odpisa, Vas v slučaju, ako ste jamčili kupcu za bremenprosti odpis, kupec lahko toži na odškodnino. Ako pa ste prodali del posestva le pod tem pogojem, ako bo posojilnica dovolila bremenprosti odpis, tedaj se pogodba lahko razruši, pri čemur mora vsak nasprotniku povrniti, kar je doslej

sprejel. V Vašem slučaju bi morali torej Vi vrniti od kupca sprejeti del kupnine, kupec pa bi moral Vam plačati odškodnino, ker je hasnoval del posestva. Po gorenjem si sami izračunajte, ali znaša odškodnina za dosedanje hasnovanje že 4600 Din.

Brezplačna gospodinjska šola. T. A. v P. Žal nam ni znano, da bi kak zavod brezplačno sprejemal gojenke v gospodinjsko šolo.

Prisilna (nujna) dedščina. P. J. v P. Vprašate, koliko znaša »prisilna« dedščina za osem otrok iz posestva, vrednega 40 tisoč Din. — Nujni delež znaša polovico zakonitega, zakoniti pa za vsakega otroka eno osmino, ako dedujejo le otroci — torej za vsakega otroka 2500 Din.

Ugovor protiterjatve zoper sestro, ženo tožnika. L. M. R. V tožbi svaka zoper Vas ste vsekakor bili upravičeni ugovarjati v pobot svojo terjatev, kjer je on dolžan plačati stvari, ki spadajo k dolžni oskrbi njegove žene. Ker pa je tožbeni zahtevek znašal le 400 Din, zoper sodbo okrajnega sodišča, ki je tožbenemu zahtevku ugodilo, ni nikakega priziva. Zamorete pa vložiti posebno tožbo zoper svaka na plačilo Vaše terjatve 539 Din, ako ni sodišče v omenjeni sodbi izreklo, da ne obstoji.

Sezonski zidar in kmečka zaščita. T. M. St. c. Pritožujete se, da Vam je odročena zaščita, češ, da Vaši obdavčeni dohodki iz opravljanja zidarskih poslov presegajo obdavčene dohodke iz Vašega posestva, to pa radi tega, ker da se ne upošteva člen 93 zakona o neposrednih davkih, ki pri določanju osnove uslužbenskega davka odbija od prejemkov 400 Din mesečno in po 100 Din za vsakega otroka. — Slednja določba po naši vednosti ni merodajna pri primerjanju višine dohodkov iz ročnega dela napram dohodkom iz posestva. Za vsak slučaj napravite pritožbo na finančno ravnateljstvo.

Banovinski cestar in zaščita. Isti. Ne zdi se nam verjetno, da bi banovinski cestar imel glavni vir dohodkov iz svojega zemljišča. Ako pa dohodki iz zemljišča, ki ga sam obdeluje, res presegajo dohodke iz službe kot banovinski cestar, tedaj mu gre kmečka zaščita.

Državni uradnik in zgradarino. Z. R. M. Vprašate, ali mora državni uradnik plačevati zgradarino od hiše na deželi, ako stanuje v njej viničar ali najemnik. — Plačila zgradarine so oproščene le zgradbe, ki

služijo kmetovalcem in njih kmečkim delavcem. Radi tega mora državni uradnik v predmetnem slučaju, ko oddaja hišo v najem, ali pa stanujejo v njej viničarji, plačevati zgradarino. Na Vaše nadaljnje vprašanje Vam odgovarjamo, da morata tudi gostilničar in trgovec, čeprav posedujeta hišo na deželi, plačevati zgradarino.

Znižba dolga do 75%. E. M. Vzlic temu, da se Vam je dolg znižal za polovico, ostane na vsakem hektarju Vašega posestva še čez 6000 Din dolga. Vprašate, ali bi lahko dosegli še nadaljnje znižanje do 75%. — Ako dokazete, da ne morete plačati niti 50% svojega dolga, smete zahtevati do 31. oktobra 1937 pri pristojnem okrajnem sodišču, naj se Vam dolg zniža nad 50%.

Kupec ni plačal kolesa in izginil. I. Č. pri Sv. I. Prodali ste za 1000 Din moško kolo, pri čemur je kupec plačal polovico, ostalo pa se je zavezal plačati čez par mesecev, pri čemur sta se dogovorila, da mu kolo zopet odvezmete ter da plačanih 500 Din zapade, ako Vam v določenem roku ne plača še druge polovice kupnine. Kupec ni plačal drugega obroka, je sedaj neznanega bivališča in ste zvedeli, da je baje kolo prodal naprej. Vprašate, kaj Vam je storiti, ko Vas je sodišče pozvalo, naj nazonanite naslov kupca, Vam pa ni znan. — Ako ste si pridržali lastnino kolesa do popolnega plačila, je kupec zagrešil utajo, ako je kolo prodal naprej. V tem primeru napravite pri orožnikih prijavo zoper kupca, pri čemur natanko popišite prodano kolo, tako, da bo možno orožnikom kupca ali vsaj kolo izslediti. Na Vaše nadaljnje vprašanje, ali tretja oseba lahko pridobi lastnino na predmetnem kolesu, Vam odgovarjamo, da jo lahko pridobi, ako je v dobri veri smatrala prodajalca, to je Vašega kupca, za lastnika. Vi ste namreč kolo kupcu zaupali. Na nadaljnje vprašanje, ali kolesar lahko vozi brez prometne knjižice in evidenčne tablice, Vam odgovarjamo, da ne bi smel voziti.

Dražba posestva ali zaščita? G. A. v G. Pravite, da Vam Vaš dolžnik ni plačal niti dinarja obresti, da poganja Vaš zastopnik njegovo posestvo na dražbo, dolžnikov zastopnik pa pravi, da se posestvo ne bo prodalo, ker bo izposloval zaščito. Vprašate, kdo ima prav. — Ako Vaš dolžnik res ni plačal prvega obroka niti potem, ko je potekel dan mu naknadni 15 dnevni rok, se mu posestvo res lahko proda na dražbi,

sicer pa ne, ako so požani siceršnji pogoji za zaščito.

Plačilo oskrbnih stroškov bolnice. Č. F. pri Sv. R. Bolnišnici dolgujete na oskrbnih stroških 870 Din in vprašate, ali bi se lahko oprostili tega plačila, ker ste posestniški sin. Ker pravite, da imate nekaj denarja v hranilnici, ne boste mogli doseči ne znižanja ne oprostivte plačila, ker Vam občina najbrž ne bo dala potrdila, da plačila ne zmorete; brez tega potrdila pa uprava bolnišnice stroškov ne bo odpustila. Vaš oče ni dolžan plačati oskrbnih stroškov za Vas, ko ste polnoletni, seve, ako ni prevzel nobene posebne obveze.

Zdravnik rekrutne komisije. Isti. Vprašate, kdo je ta zdravnik, kje stanuje in ali bi lahko z njim pred naborom govorili. Razen tega, kdaj bodo letošnji nabori. — Ni nam znano, ne kdaj bodo nabori niti kdo bo pri komisiji nastopal kot zdravnik. Vašo stvar boste pač morali iznesti ob priliki rekrutovanja. Sicer pa boste v kraju rekrutacije lahko zvedeli, kje bo zdravnik na hrani ali kje bo prenočeval.

24 odstotni odbitek. Sch. L. v T. Vaš dolžnik je zaščiten kmet in si je pri plačilu svojega dolga leta 1934 odbil 24% terjatve, na kateri način je bil ves dolg poplačan. Vprašate, ali je bil dolžnik k temu odbitku upravičen, ali pa morda lahko še kaj tirjate od njega. Leta 1934 si je smel zaščiten kmet-dolžnik, ako je ves svoj dolg takoj plačal, odbiti 24%, vsled tega ne morete nič več od njega zahtevati.

Več soli!

(Dopis iz celjskega okraja)

V celjskem okraju je ponekod vsled lanske slabe letine in toče nastala tako velika beda, da si kupujejo ljudje mesto bele rdečo živinsko sol, ker za dražjo belo nimajo denarja. Toda glej, monopolska uprava je ne daje več dovolj na prodaj. Siromaki naj jedo torej, če nimajo denarja za belo sol, neslano! Na tak način se podžiga brez potrebe nezadovoljnost.

S tem je združena še druga škoda v našem kmetiskem gospodarstvu. Letos nam vreme ob sušenju sena precej nagaja. Ob takem vremenu kmetje navadno spravljajo tudi napol posušeno seno v svoje skednje, kjer ga sproti solijo z živinsko soljo, da se ne pokvari. A kje naj dobiš živinsko sol, ko se ne da v promet?! V vsem Celju

zadnje dni nisi dobil živinske soli! Kje naj vzame kmet denar, da bi solil krmo z belo soljo, ko še za živež nima denarja? — In naša živina? Pravijo, da ima boljše cene, če je dobro pitana. Ali naj pitanje pospešujemo tudi z belo namesto z živinsko soljo? Torej več soli — tudi v glave! Pošljite nam živinske soli, kolikor je je treba! Ali morajo res povsod zaslužiti kapitalisti?

Tržna poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 3. julija so pripeljali 28 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 11 do 13, slanina 12—13. Kmetje so pripeljali 1 voz lucerne 37, 1 voz sena 30—35, 18 vreč čebule 3—4.50. Česen 5—7, fižol v stročju 1 kg 1 Din, grah v stročju 1 kup 1 Din, hren 8—9, novi krompir kg 2—4, kumarce 1.50—5, breskve 10—16, črešnje 4—8, črnice 1.50—2.50, grozdičje 1.50—3, inozemske hruške 6—12, jagode 10, marelice 10—12, luščeni orehi 20—22, suhe slive 8—9, inozemski ringlo 10. Ajda 1.25, ajdovo pšeno 3—4, fižol 1.50—2, ječmen 1.25 do 1.50, koruza 1—1.50, oves 0.75—1.25, proso 1.50, proseno pšeno 3—4, pšenica 1.50—1.75, rž 1.50—1.75. Jajca 0.40—0.75, mleko 1.50—2, smetana 6—8, sirovo maslo 20, čajno 26—30. Prinesli so 24 gosi 30 do 40 Din, 182 kokoši 20—25, 1374 piščancev 18—60, 4 purane 35—45, 28 rac 16 do 20, 20 domačih zajcev 4—25.

Mariborski živinski sejem 28. junija. Prignanih je bilo 7 konjev, 6 bikov, 38 volov, 79 krav in 13 telet, skupaj 243 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 4 do 5.50 Din, poldebeli 3.50—5, plemenski 3.30 do 4.75, biki za klanje 3.50—4.40, klavne krave debele 3.60—4.85, plemenske 3 do 3.80, krave za klobasarje 2.25—3.10, molzne krave 3—3.50, breje krave 3—3.40, mlada živina 4—5.50, teleta 5—6.75 Din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 143 komadov. — Mesne cene v Mariboru: volovsko meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8—10, meso od bikov, krav, telic 6—12, telečje meso I. vrste 10—12, II. vrste 8—10, svinjsko meso sveže 10—14 Din kilogram.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!